

Ik heb hier de naamlijst der contribuanten van het fonds voor mij. Is het nu niet wat erg als men ziet, dat, terwijl acht afdelingen vijf gulden of meer per lid bijdragen, er b. v. één afdeling van 28 leden is, die slechts één contribuant heeft, terwijl het niet moeielijk zou zijn namen te noemen van hoogleeraren, specialisten of andere geneesheeren met praxis aurea, die voor dit doel nauwelijks een stuiver per week afstaan? Ik voor mij geloof dat dr. SCHRÖDER gelijk heeft, die in het *Tijdschrift* van 1907 (I, blz. 159) beweerde, dat op ons ondersteuningsfonds te weinig de aandacht wordt gevestigd.

Het blijkt althans niet algemeen bekend te zijn, dat zoovele weduwen onverzorgd achterblijven en in enkele gevallen meer armoede lijden dan sommige bedeeden. De aanvragen om ondersteuning zijn dikwijls zeer wel-sprekend. Het gaat niet aan hier een reeks van veelal lange brieven te publiceeren, maar dat uit die epistels overvloedig blijkt, hoe hard sommige dokters-weduwen het te verantwoorden hebben, is een feit.

En daar nu in de laatste algemeene vergadering te Rotterdam door de ver-werping van het voorstel van Alkmaar en O. besloten is het, zooals tot nog toe, op vrijwillige bijdragen te laten aankomen, is het m. i. thans de geschikte tijd voor de besturen der afdelingen en in het bijzonder voor de *correspon-denten* van het ondersteuningsfonds om ieder in hun kring de leden op te wekken tot flinke jaarlijksche bijdragen.

Maar men moet zich, zooals dr. JUDA het op de algemeene vergadering ge-zegd heeft, persoonlijk tot de menschen richten, want alleen op die wijze heeft men succes.

Wanneer verder ieder in zijn kring bij passende gelegenheden b. v. bij jubilea, stemming maakt voor ons fonds en ieder gegoed collega bij testament een klein bedrag, b. v. honderd gulden, aan het fonds vermaakt, zoodat hij ook na zijn dood feitelijk contribuant blijft, dan geloof ik dat er kans op is, dat het ondersteuningsfonds zal gaan bloeien en tot eer verstreken van onze Maatschappij.

Rotterdam, 2 October 1908.

Dr. S. J. HALBERTSMA.

GONORRHOEA EN SPECIFICITEIT.

Ieder die er, van de algemeen gangbare beschouwingen ook maar eenigs-zins afwijkende opvattingen over de specificiteitsleer op na durft te houden, ook al doet hij dat aan de hand van exacte onderzoekingen, moet er nu eenmaal tegen kunnen, dat hem de kritiek niet wordt gespaard. Indien dit geschiedt op een in hoofdzaak zakelijke wijze, zooals in het ingezonden stukje van de heeren VAN HOUTUM en POLAK DANIELS, kan zulks niet anders dan nut opleveren.

Het zakelijke in het stukje van VAN HOUTUM en POLAK DANIELS komt hierop neer:

1°. Het is hun niet duidelijk, waarom de verhouding van den onderzochten coccus tegenover de kleuring van GRAM niet is aangegeven; het zou hun nl. verwonderen, indien ook in dit opzicht overeenstemming ware verkregen.

2°. Meenen zij er op te moeten wijzen, dat een modern bacterioloog bij de bespreking van de specificiteit bestaande biologische reacties niet mag verzwijgen, wat bij ons onderzoek wel is geschied.

Wat betreft sub 1 zij er VAN HOUTUM en POLAK DANIELS op gewezen, dat, indien zij ons onderzoek mochten willen herhalen, eigen controleerend onderzoek is toch nog altijd beter dan de meest zakelijke kritiek, zij ook wel tot mijn opvatting zullen komen en dat is deze: eerst door zeer lang voortgezet onderzoek kan men een gevestigde meening verkrijgen omtrent de verhouding der gemodificeerde coccen tegenover de reactie van GRAM. Herhaaldelijk vindt men ze minder GRAM-positief dan de stam waarvan men uitging, een enkele keer zelfs vindt men ze bijna geheel ontkleurd, maar ik herhaal het, een gevestigde meening hierover heb ik tot nog toe niet. Men versta mij wel; eerst indien lang achter elkander telkens van ureter op ureter is overgeënt, krijgt het resultaat der reactie van GRAM beteekenis.

Wat betreft sub 2. VAN HOUTUM en POLAK DANIELS houden het mij ten goede, maar ik zou de hierin verkondigde meening niet graag tot de mijne maken. Deze uitspraak bewijst:

1°. Dat zij mijn opstel over specificiteit, verwantschap en pathogenese, op zijn zachst uitgedrukt, niet met aandacht hebben gelezen. Zij toch zeggen: „prof. VAN CALCAR heeft in zijn eerste artikel over de biologische reacties van andere bacteriesoorten met nadruk gesproken”. Volkomen juist, maar ik heb daarnaast duidelijk laten uitkomen, dat juist bij sommige micro-organismen ik noemde met name de pneumococcen, de biologische reacties ons in deze quaestie van geen nut konden zijn, eerder voorbeschikt waren om tot verwarring aanleiding te geven.

2°. Dat door VAN HOUTUM en POLAK DANIELS aan de hand der moderne immuniteitsreacties weinig met verschillende coccensoorten is gewerkt, anders zouden zij minder modern zijn en weten dat zich bij een dergelijk onderzoek zóóvele vragen en, ten minste thans nog, onoverkombare moeilijkheden voordoen, dat men werkelijk het best doet met een weinig minder modern te zijn en liever te trachten een verklaring voor die moeilijkheden te vinden, dan van deze reacties bij de bespreking der specificiteit der coccensoorten gebruik te maken. Gaarne ben ik bereid deze moeilijkheden in dit *Tijdschrift* nader aan te wijzen. Voor een deel kan men ze in mijn opstel over specificiteit, verwantschap en pathogenese reeds vinden. De rest dezer quaestie acht ik mijnerzijds voldoende toegelicht. Wie het slot van ons artikel gonorrhoea en specificiteit met aandacht leest, kan zien, tot welke gevolgtrekkingen wij ons wel, tot welke wij ons niet hebben laten verleiden.

Waar tenslotte ik de verantwoordelijke persoon ben voor het onderzoek, dat voor een groot deel door GÖTTE met ijver is verricht, daar heb ik gemeend alleen op het stukje van VAN HOUTUM en POLAK DANIELS te moeten antwoorden.

Leiden, 3 October 1908.

R. P. VAN CALCAR.

KANKERACHTIGE GEZWELLEN VAN DEN DUNNEN DARM.

Naar aanleiding van het referaat over kankerachtige gezwellen van den dunnen darm 1) wenschte ik het volgende in het midden te brengen.

Ter gelegenheid van de elfde vergadering van de Deutsche Pathologische

1) *Ned. Tijdschr. voor Geneesk.* 1908, Tweede Helft, blz. 1113.